

RESUMO DA UNIDADE 4. SOCIEDADE DE CLASES E HEXEMONÍA BURGUESA

1. As novas clases sociais: a burguesía e o proletariado

A **burguesía** que estaba formada por aqueles que posúen os medios necesarios para producir bens e riquezas, eran propietarios dos medios de produción. Varios tipos:

- A alta burguesía: formada por unha minoría de persoas propietarias de grandes negocios industriais, comerciais ou financeiros, minas, latifundios. Eran os que tiñan maior influencia na política dos estados.
- A burguesía media: estaba formada por persoas que tiñan unha posición económica desafogada, pero sen chegar a posuír enormes fortunas, como comerciantes importantes e profesionais liberais, médicos, etc..
- A pequena burguesía: estaba formada por funcionarios, pequenos comerciantes que levaban persoalmente o seu negocio familiar, artesáns, ou empregados con certa cualificación.

O **proletariado** ou clase obreira estaba formado polos traballadores que non tiñan medios propios para manterse e tiñan que ofrecer o seu esforzo físico, o seu traballo, a cambio dun salario. As relacións que se establecen entre uns, que traballan a cambio dun salario, e outros, que posúen os medios para producir son as relacións propias do capitalismo.

2. O Movemento Obreiro

Para loitar polas melloras das súas condicións de vida e traballo os obreiros organizáronse e levaron adiante unha serie de accións. O ideal dunha nova sociedade sen explotadores e explotados foi o motor das súas mobilizacións.

2.1. As condicións de vida e traballo

As condicións de vida do proletariado foron extremadamente duras: prolongadas xornadas de traballo de 14-16 horas, salarios moi baixos e a un severo réxime de disciplina.

Os barrios obreiros eran lugares insalubres onde as familias vivían amoreadas, Os rapaces eran maltratados e estaban mal alimentados. Tamén se incorporaron ao traballo nas fábricas tanto os nenos e nenas como as mulleres, que cobraban ata un 50% menos que os varóns.

2.2. As orixes do movemento obreiro:

- O luddismo: a destrución das máquinas

A mecanización supuxo para moitos a perda do emprego e para outros un descenso dos ingresos. Botábanlle a culpa das súas desgracias ás novas máquinas polo que en moitos lugares houbo revoltas nas que se destruíron máquinas.

- O inicio da acción política e sindical: o cartismo

Os traballadores tiveron prohibida a asociación para loitar pola mellora de salarios e a redución da xornada laboral

A conquista dos dereitos socioeconómicos e do sufraxio universal masculino converteuse nun dos primeiros obxectivos da clase obreira.

As primeiras asociacións obreiras foron as *Sociedades de Socorros Mutuos* para auxiliar ás familias obreiras en caso de enfermidade, accidente ou morte.

Despois formaron os sindicatos ou *Trade Unions*

O cartismo pretendía que as clases populares, coa implantación do sufraxio universal masculino, conseguisen representación parlamentaria para impulsar reformas sociais e laborais.

2.3. As ideoloxías obreiras

Algúns pensadores propuxeron novos modelos de organización da sociedade para conseguir a igualdade de dereitos políticos e económicos, cunha maior xustiza no reparto da riqueza

- Os socialistas utópicos

Saint Simón, Charles Fourier, Robert Owen

Coincidían en crer no progreso da humanidade cunha maior xustiza social, acabando por implantarse no mundo unha sociedade máis feliz; aspiraban a superar os enfrontamentos entre as clases, apelando á razón e a intelixencia para solucionar os conflitos.

Eran reformistas, non revolucionarios.

- O socialismo marxista

Carlos Marx e Federico Engels elaboraron unha teoría revolucionaria na que se pretendía a toma do poder por parte dos traballadores e o establecemento dunha sociedade comunista sen explotadores e explotados.

- O anarquismo

Bakunin, Proudhon, Kropotkin pretendían tamén acabar con calquera forma de opresión e establecer unha sociedade igualitaria, sen propiedade privada, pero rexeitaban a actividade política e buscaban a abolición do Estado mediante unha insurrección.

O anarquismo tivo numerosos seguidores, sobre todo en países como España, Italia ou Rusia.

2.4. As Internacionais Obreiras

- A AIT ou Primeira Internacional (1864-1876)

O seu fin era a emancipación dos traballadores ata acadar a supresión da sociedade de clases e, para isto, cumpría a conquista do poder pola clase obreira

A Iª Internacional non se dissolveu pola represión, senón polas diferencias ideolóxicas entre socialistas e anarquistas

- A IIª Internacional e o anarquismo cara a Iª Guerra Mundial

En Alemaña, en 1875, fúndase o partido socialdemócrata (SPD), o máis importante, e en 1879, en España, o PSOE.

Os centros obreiros desenvolveron un traballo de promoción de escolas nocturnas e bibliotecas, para educar e apartar ao proletariado do alcohol, nos tempos de ocio.

No congreso fundacional da IIª Internacional decidiuse a convocatoria o 1 de maio de 1890 dunha xornada reivindicativa en favor das oito horas máximas de traballo diario.

- A I Guerra Mundial causou unha crise irreversible da Internacional Socialista e o triunfo da Revolución Rusa dividiu de novo ás organizacións obreiras. Os seguidores da revolución soviética adoptaron o nome de comunistas e se coordinaron nunha nova Internacional, a III Internacional ou Internacional Comunista.

3. Os excluídos da orde social liberal: mulleres, non propietarios.

- A burguesía industrial e o control moral da muller

Mentres as mulleres proletarias traballaban e coidaban aos seus fillos, sobre as burguesas exercíase unha forte vixilancia moral que se manifestaba de modo evidente no vestido, orientado á vida en sociedade, e na educación das mozas, coa que se pretendía conseguir un matrimonio de conveniencia.

- As mulleres na sociedade industrial

- As mulleres burguesas: a esfera pública (economía, cultura, arte, política, etc.) quedaba para os homes, mentres se reservaba a esfera doméstica ás mulleres e o seu obxectivo era o matrimonio.
- As mulleres do campo desenvolvían as tarefas domésticas e agrarias, desde sempre
- As mulleres obreiras traballaban nas fábricas porque o salario do home era insuficiente para manter a toda a familia.

O vestido e a ocultación do corpo: o vestido como a casa era a expresión das convencións e formalismos característicos da vida burguesa. Servía para ocultar o corpo e marcar unha clara diferenciación social coa aparencia externa das clases populares, campesiñas ou urbanas

- Os asalariados

Eran os xornaleiros agrícolas, tendeiros, artesáns e traballadores urbáns especializados que constituían o groso da forza de traballo nos países capitalistas.

- O campesiñado

Eran os xornaleiros agrícolas que se resistían ás novas prácticas económicas. Foron un constante fluxo migratorio ás cidades industriais.

O campesiñado e a sociedade galega

Seguiu sendo o grupo social máis importante, un 90% da poboación. O campesiñado seguiu pagando os foros, como no Antigo Réxime, e non foi ata principios do século XX cando conseguiu o diñeiro necesario para a redención dos foros e a consecución da plena propiedade da terra a través das remesas procedentes da emigración a América

A pequena nobreza galega, a fidalguía, conservou o seu peso social e político durante o século XIX.

O clero militaba no carlismo integrándose máis tarde nos partidos conservadores

- Feminismo e movemento obreiro

Os movementos feministas e sufragistas estiveron dirixidos por mulleres de procedencia burguesa

Flora Tristán foi a pioneira do feminismo socialista

Clara Zetkin dentro da socialdemocracia alemá foi a propulsora do feminismo na Segunda Internacional e creadora do 8 de marzo como Día Internacional da Muller.